

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. XIII. Plura quæsitæ de damnatis 13. 14. & 15. Propositionibus Innocent.
XI. expediuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

David gavisus est de Filio suscepto ex adulterio, quin gavisus fuerit de adulterio, Joseph est gavisus de principatu Ægypti, sine gaudio de sui venditione.

Quapropter separant communiter AA. gaudium de bono effectu à gaudio terminato ad ejus causam: ajuntque primum esse licitum, secus secundum, ita cit. Hurtad. à nu. 49. concedens n. 51. quod supposito adulterio, aut parricidio sit licita lætitia de bonis inde resultantibus,

sicut est Sanctum gaudium de Christi adventu supposito Adæ peccato, quod non placet, sed omnes detestamur. Merito igitur sub fin. num. 841. dixi esse non levem difficultatem an gaudium ordinatum ad bonum effectum ex causa mala convertatur quoad licitatem cum gaudio terminato ad causam malam sive ad peccatum *ut causa fuit boni effectus.*

* *
*

§. XIII.

Plura quæsitæ de damnatis 13. 14. & 15. propositionibus expediuntur.

846. **Q**UÆR. I. An careat culpa desiderium, quo quis desideret alteri malum aliquod temporale v.g. agritudinem, aut etiam mortem ob bonum ingens Spirituale v.g. ut se emendet, vel ne vivat cum periculo damnationis, vel ne saltem peccata continet, evadatque graviolem damnationem. Respondent communiter affirmativè Doctores cum S. Thoma num. 842. citato, quia tunc principalis optantis intentio fertur non ad malum peccatoris, sed potius ad ejus bonum, minus enim malum comparatione majoris vitandæ habet rationem boni.

Limita, ut procedat Responso, quando prudenter judicatur medijs minoribus hominem, cui optatur malum, emendari non posse, secus foret pecca-

tum, medicus enim peccat jubens pedem abscindi agro, si remedio leniore curare potest. Ut ergo optans citrà metum culpa procedat, adjiciat Conditionem exceptivam: *Nisi aliâ commodiore viâ bono Spirituali proximi Deo providere placeat.*

Colligitur I. Juste desiderari mortem Christianitatis hostibus, ut Turcis, & Ecclesiæ Romanæ persecutoribus ut hæreticis ex fine nè Christiani, res Catholica, cultusque divinus opprimatur, ac habeat tranquillitatem Reipublica Christiana, & Catholica: Undè ipsa Ecclesia orat in una Collecta *ut gentes paganorum, & hæreticorum dextera ipsius potentia conterantur*: expressit id ipsum S. Th. in suo textu allegato num.

842. dicens licitè optari alicui agritudinem, aut aliud impedimentum, ut cesset nocere alijs.

Corollarium procedit de desiderio absoluto, quando ejusmodi injusti vexatores non sperantur cessaturi, aliàs non, quia nunquam est licitum transilire terminos necessitatis majus petendo malum hosti, quam sit necessarium, Soarez *D. 5. de Charit. S. 5. num. 2.* ex Testimonio D. Greg. *Lib. 22. Mor. c. 11.* doctrinam datam complectentis: *Evenire inquit, plerumque solet, ut non amisã Charitate, & inimici nos ruina latificet, & rursus ejus gloria sine invidia culpa contristet: cum & ruente eo, quosdam bene erigi credimus, & proficiente illo, plerosque opprimi formidamus. Quam in re mentem nostram, neque ejus jam defectus erigit, nec ejus profectus addicit, si recta nostra cogitatio, non quid in ipso, sed quid de ipso circa alios agatur.*

Amplia ut sit corollario locus, etsi cum morte temporali prævideantur æternum damnandi, desiderium enim eorum mortis, & gaudium de illa, fertur in malum mortis propter motivum multum præponderans, quale pax Christianitatis: cessatio ab injusta tot mortalium oppressione, Fidei Catholicæ conservatio, ac propagatio. Quod sint damnandi sibi impotent, damnatio enim ipsorum non desideratur, nec gaudium est de illa, etsi DEUS juste eos sit damnaturus, voluntas enim nostra, ut sit recta, non est

R. P. Karch, Diff.

necesse, ut sit conformis divinæ in re voluta sed in ratione volendi per *num. 672.* & *seq.* solùmque debemus velle amare justitiam, non damnationem hostium.

847. Colligitur 2. ob bonum spirituale optantis, aut aliorum citra peccatum potest optari mors illi, à cujus sollicitationibus puella optans se aliter liberare non potest, aliòsque suo pravo Exemplo, ac medijs perniciosis ad lapsus provocat, dummodo ut dictum *num. 846.* fiat cum exceptione conditionali illic apposita ita S. Th. relatus *num. 842.* Ibi: *potest aliquis salvà Charitate.*

Colligitur 3. Carere culpâ sequentia tria desideria juxta Cardenas à *num. 7. Dissert. 10.* Primò mortis alterius propter bonum spirituale illius, aut alterius sic potest Pater inefficaciter cupere mortem filij dantis signa futuræ perversionis, aut credit in plura enormia lapsurum. Secundò mortis alicujus propter ingens bonum etiam temporale communitatis, vel Ecclesiæ ita cit. S. Th. Tertiò, mortis ejus propter vitandum nocumentum magnum, quod ex vita illius impendit consanguineo, aut amico tuo, aut tibi, S. Th. loco cit. Unde Socer licite desiderat inefficaciter mortem generi filiam ejus pessimè affligentis sine spe emendationis. Adde his desiderijs sæpiùs nominatam exceptionem.

Colligitur 4. Uxorem licitè optare mortem mariti scelerati, & quisque peccatori inhabituato, ut nisi DEUS aliter provideat finem imponat sceleribus, ac ritè dispositus moriatur.

848. Colligitur 5. Catholicos Principis juste bellantis licitè optare, & orare pro

Kkkk

pro Victoria Principis Catholici contra Adversarios etiam Catholicos, ac de ea gaudere non quidem quatenus Victoria est Clades Principis Catholici (id enim est contra Charitatem jubentem nos esse animo paratos ad orandum in particulari pro inimicis necessitate id postulante) sed quatenus Victoria est medium necessarium ad Reipublicæ quietem. Hæc doctrina extendenda est etiam respectu infidelium, ita ut nefas sit gaudere de eorum everfione sistendo in hac præcisè, cum non sit objectum honestè appetibile, quale tamen debet esse in precatione. Unde graviter delinquunt parti adversæ mala extrema intra, aut extra prælium voventes, vota enim hujusmodi fiunt ex odio, & vindicta, Gobat *tr. 7. num. 593. in Append. 1. Lit. B. & E. edit. ultima* nempe anni 1681.

Colligitur 6. Damandas esse gravis culpæ eas matres, quæ filiabus mortem exoptant, quod ob inopiam, aut deformitatem non possint eas dare nuptui, aut quod illarum occasione male tractentur à maritis. Est contra Bonacina *to. 2. D. 3. de 1. prac. Desat. q. 4. p. ult. §. 1. n. 7.* Ratio est clara, quod sit contra Charitatem optare majus proximi malum ad vitandum aliud longè minus, siquidem malum mortis est longè gravius, quam sit inopia & paupertas; accedit quod vita filiarum non sit causa per se sævitæ mariti in uxorem.

849. Qu. 2. An sit peccatum mortale tristitia de vita alicujus, aut simplex, seu inefficax desiderium mortis naturalis, aut de hac gaudium, si nullus ex his affectibus sit ex odio, seu displicentia per-

sonæ, sed præcisè ex amore alicujus emolumenti temporalis. Negativa nunc est certa ex Proposit. 13. Innocent. XI. recitata *num. 841.* quam justificare non potest adjecta conditionalis; *si cum debita moderatione facias*; peto enim quænam sit illa specialis moderatio, quæ non servatâ affectus præfati sunt mortales, servatâ verò veniales; si respondeas esse debere tantam, ut gaudium non cadat immediatè supra mortem nobis utilem, sed supra ipsam utilitatem inde acquisitam: repono hoc gaudium fore licitum, cum gaudere de emolumentis proprijs, quæ ex suppositione mortis alienæ, quis consequitur, nullum esse peccatum concessi *num. 844.* Verum Propositio 13. prout jacet, indicat, quod affectus dicti sumantur de ipsa naturali morte.

Plures Doctores apud, & cum Math. Moya *in Select. tr. 6. D. 6. q. 5. §. 2. num. 8.* rejecta conditione, *si cum debita moderatione facias*, absolute tuentur, quod desiderium inefficax mortis non ex odio, seu non ideo quia ipse malum est, sed ob hæreditatem non sint peccatum mortale, tum quia hi affectus sunt merè speculativi, cum nihil noceant, nec nocere tentant, unde est disparitas de effectibus efficacibus, hi enim tendunt ad executionem mortis, & media ad eam disponunt: tum etiam quod istorum actuum inefficacium objectum non sit mors violenta, aut inferenda illicitè ab eo, qui hos effectus exercet, aut ab alijs, sed mors naturalis sancte, ac justè à Deo disponenda per causas congruentes, sic autem hi actus non possunt contrahere gravem malitiam ab ipsa morte naturali
seu

seu DEO sic disponente, eveniente: non etiam ab ipso motivo, cum hoc sit emolumentum naturale e. g. hereditas, aut aliud simile commodum, siquidem tale possumus sine mortali peccato nobis optare.

Resp. damnari propositionem à Pontifice cum adjecta conditione, *si cum debita moderatione facias*, ergò à fortiori damnatur, si debita moderatio tollatur, ratio data est *num. 843.*

Peccant igitur graviter Lethaliter primo immediati Successores alicujus boni e. g. fideicommissi cupientes mori antecessorem.

Secundò Successor mediatus nempe is, quia integræ familiæ emortuæ substitutus est, optatque mortem eorum omnium, quibus postpositus est.

850. Ad ea, quæ moventur in contrarium, primum est, quod affectus inefficaces desiderij, gaudij, tristitiæ sint speculativi, nullique noxij. Resp. multipliciter hanc objectionem enervari:

Primò, quia ea, si valet, probat invidiam non esse peccatum mortale, nam est effectus inefficax nihil nocens proximo, nec procedit ex odio in personam, nec tristatur de bono alterius, quia bonum ejus est, sed ex inordinatò amore suæ propriæ Excellentiæ, negari autem non potest, quod invidia sit peccatum ex genere suo mortale, ita potiores Theologi contra Lorca, aliàs Apostolus *ad Rom. 1. vers. 29.* invidos non poneret inter eos, quos DEUS tradidit in reprobum sensum, & *ad Galat. 5. v. 20.* inter varia scelera, quorum Authores Regnum DEI non consequentur, numeratur invidia.

Rejicitur 2. quod Adversarij communiter fateantur præfatos affectus esse saltem leviter malos, quia si ob suam inefficaciam non sunt mortales, ob eandem nec erunt veniales, cum nec leviter noceant.

Rejicitur 3. quod sæpè tales affectus præbeant occasionem captandæ mortis alienæ.

Ad alterum *num. 849.* ab adversâ parte motum, nimirum, quod memoratorum affectuum objectum non sit mors violenta, aut exercenda illicitè ab optante, aut ab alijs sed mors naturalis sancte obcunda ex divina dispositione per causas congruas. Resp. 1. In sententia, quod omnis actus malitia desumatur ex objecto, etiam mors naturalis respectu desiderij eam optantis, aut gaudij de ea gaudentis esse pravum objectum, nisi fiat ex motivo alio præponderante, atqui hereditas obventura non est motivum præponderans.

851. In opinione verò sequacium Vasq. contententium, quod affectus inefficaces malitiam non detumant ab objecto, sed immediatè ex oppositione cum bono alicujus virtutis etiam sustineri non potest, quia etiam habent oppositionem cum Charitate, & amicitia proximi: quia si resciret is, cujus mors desideratur &c. ejusmodi affectus, etsi inefficaces foveant in corde illorum, quos credebant amicos, rationabiliter gravem posset concipere indignationem.

Instas cum Pasquat. apud Dominic. Viva ad propositiones supra productas *num. 6.* desiderium inefficax mortis alterius propter proprium commodum non est absolutum, sed quasi conditionatum habens.

K k k K 2

habens se perinde ac si sic desiderans diceret, si DEUS ita disponderet, quod ille moriatur, gauderem de proprio commo- do, tale autem desiderium non apparet esse illicitum, quia fertur in objectum per oppositam conditionem depuratum à malitia. Resp. probari quidem esse licitum ex parte objecti, si sit conditionatum *per num. 557.* sæpè tamen, & regulariter similes affectus conditionales esse malos ex parte actus propter oppositionem cum aliqua virtute ut fusè discussi *num. 558.* de hoc genere actuum est istud desiderium conditionatum de morte alterius, quia regulariter profluit ex affectu subjective absoluto inefficaci, quo ex amore hereditatis sibi complacet in morte proximi. Nec satisfacit quod sic conditionatè desiderans intendat se conformare voluntati divinæ, quæ supponitur mortem velle per causas congruentes, quia jam *n. 672. & 846.* dictum est quod voluntas nostra cum divina, ut concordet, non teneatur se conformare cum illa in re volita, sed in ratione volendi. Hinc nova desumitur ratio, quod desiderium præfatum sit profusè difforme divinæ voluntati hæc enim pro formali motivo habet fines altissimos, desiderium verò istud habet pro motivo hereditatem, qui finis est fordidus, Viva ad propositiones 13. 14. & 15. *num. 15.*

Ex his magis elucescit turpitudine propositionis 15. & quam scandalosa sit, si enim gaudium de naturali morte proximi est mortale, quantò magis id verum est de gaudio habente pro objecto mortem Patris, & quidem violentam, atque à se patratam (vide *num. 837. & seq.*) vinculum enim Charitatis in prolibus er-

ga genitores longè strictius obligat, quam erga alios, quocirca Didacus, Hurtadus *Dissertat. 9. num. 36.* tradit ex Julio Clero, Bonacina, Dian. *p. 5. tr. 4. Resolut. 25. fin.* quod licet aliquando ob bonum publicum banniti, si possint licitè occidi à privatis, si id permittat Magistratus, hæc tamen executio non est licita prolibus.

852. Qu. 3. An, & quando possit quis desiderare licitè mortem suam ex fine vitandi miseras vitæ præsentis: hic finis est temporalis nam ob finem spirituales posse honeste appeti constat exemplo Apost. ad Philipp. 1. 21. reputantis mori lucrum, & desiderabat dissolvi, & esse cum Christo: & plurimorum Sanctorum optantium sanguinem fundere pro Christo, quia melius est ita mori, quam sine tali merito vivere: & cum præstet mori, quam peccare, sanctè præoptatur mors, quam vivendo DEUM offendere. Est autem optima adnotatio Soarez *to. 2. de Relig. lib. 1. de Orat. c. 19. num. 2.* in his affectibus virtute saltem involvi conditionem hanc: *si ita mihi expedit*, etsi de hoc ipse petens non cogitet, quia petens totum negotium committit divinæ dispositioni scienti, quid expediat nobis.

Sermo ergo est, quando finis movens est, quid malum temporale, an liceat desiderare, aut etiam orare, seu petere.

Negat abulensis in 3. Reg. c. 19. q. 6. *vers. sed considerandum.* Rationem dat, quod petitio, aut optatio mortis suæ ad evadendas quascunque miseras humanas vitæ hujus sit electio gravioris mali ad evitandum minus, siquidem mors
juxta

Aristotelem 3. *Eth.* 6. 6. est omnium malorum maximum, & ceteris terribilissimum. Secundò est contra virtutem fortitudinis; cuius est se morti exponere propter honestum bonum. Econtra est vitium timiditatis mori optare, ne terribilia patiamur.

Resp. Affirmativè ex motivo mali magni temporalis declinandi, quale est omne id, quod reddit vitam morte deteriorè, ac nimis amaram: e. g. si mors est medium declinandi manus carnificis, quia severiorem mortem exequetur, aut ut quis liberetur à gravi infamia duratura, à carcere retro diuturno, à gravi paupertate, à Continuis doloribus, & morbis. Ratio est, quod vita cum aliquo malo diuturno ex enumeratis prudenter censetur gravior, quam mors brevis iudicio etiam Ecclesiastici *cap. 30. v. 17. Melior est mors, quam vita amare.* Ita talibus circumstantijs non solum licitè optatur mors, sed etiam petitur ex August. *Epist. 121. Illud tantum licitum petere orando, quod licet optare,* ita Aragon. *de just. & jure, quest. 83. a. 8. in fin.* Azor *p. 1. Lib. 9. cap. 35. quest. 3.* Moya *in select. 1. p. tract. 6. D. 6. quest. 5. num. 11. & 12.* cum alijs pluribus approbatis à Didaco Hurtado *Dissert. 9. n. 57.*

Nec urget ratio prima, Abulensis, nam plura mala temporalia sunt, quorum acerbitas prudenter censetur mors prolixa, ac gravior.

Non urget etiam secunda, negatur enim esse semper vitium timiditatis odisse vitam, & desiderare mortem præsertim dum vita nostra non est alijs necessaria.

853. Qu. 4. An damnandi sint noxæ lethalis, qui optant mori ut non patiantur calamitates, quorum perpeffio est minoris momenti, malumque minus, quam vitæ conservatio sit bonum e. g. ut evitentur afflictiones breves, nec valdè amara. Esse duntaxat veniale ejusmodi desiderium absolutum; ac nec veniale si sit conditionatum, nempe sub conditione, ac resignatione voluntatis propriæ ad divinam opinantur aliqui.

Ratio est, quod mors sit quidem physicè malum naturæ, in genere tamen moris, seu honesti, aut turpis, nec est bona, nec mala, sed indifferens ad utrumque, proinde potest malè, & benè expeti sed hoc ipso, si expetitur ad evitanda mala levioris etiam momenti, quam vita sit bona, non est mortale expetita per media ex se non illicita, quia finis nempe vitatio præfatarum calamitatum non est mala, nec remedium, nempe mors est quid prævium, sed tota maliitia sita est in deordinatione hac, quod bonum aliquod temporale expetamus sine resignatione, perinde hac petitio sit quædam pusillanimitas animi, quæ deordinatio cessat, si fiat sub conditione resignativa, voluntatis propriæ in divinam, ita Tambur. *lib. 5. in Decal. cap. 1. §. 3. n. 34.* Franc. Arias *de Imitat. Christi tr. 7. cap. 8.*

Respondeo, Probabilius affirmativè cum Granad. *Controv. 3. de Charitate tract. 6. D. 2. nu. 22.* Diana *p. 5. tract. 14. Resol. 92.* Didaco Hurtado *num. 63.* Ratio est, quod bonum vitæ sit longè nobilius, quam leves Calamitates sunt malum, ergo mors etiam est malum longè superiùs, quàm carentia

Calamitatum levium, sit bonum, sed si mors est malum longe superius quam carentia Calamitatum levium sit bonum, non potest sine noxa Lethali absolute mors expeti ap. evitandas calamitates leves, hinc S. Th. 2. 2. *quest.* 64. a. 5. probat esse mortale consciscere sibi mortem ad miseras hujus vite terminandas, quia est peccatum mortale, eligere majus malum velut medium ad evitandum malum.

Argumentum oppositæ sententiæ non est efficax. Primo, negatur mortem secundum se consideratam esse objectum indifferens, sed turpe utpotè contrarium inclinationi naturali, & propria Charitati, quæ sicut debet servare ordinem inter personas, ita inter objecta. Est ergo semper mors moraliter mala si sumatur ut objectum, appetibile contra præfatum ordinem Charitatis.

Rectè tamen pro praxi notat Abulensis superius relatus *quest.* 36. talia desideria, etsi de se sint lethalia; excusantur tamen à mortali propter vehementem

passionem tempore afflictionis insurgentem, qua plena advertentia præveniri solet, apparetquè calamitas major, quàm re ipsa sit in se. Aliter excusat cit. Hurtadus *num.* 67. quod optantes mortem non respiciant, ut finem calamitatum, ac si instar jumentorum decessuri essent, non memores immortalitatis, sed ut transitum ad vitam beatam quam aslueverunt à DEO orare.

Confirmatur Resolutio data, si quis intente tibi mortem, nisi levem molestiam sustineas, hoc casu, vel est mortale se sinere occidi potius quàm pati levem molestiam, vel non est mortale; hoc secundum dicere, est inauditum, & absurdum ex ipsis terminis, si est mortale, etiam est mortale si optes tibi mortem, ne patiaris levem molestiam.

Inde rectè peccati mortalis Dian. cit. damnat mulierculas, quæ ob res minimas optant sibi mortem, eadem advertentia excusat.

§. XIV.

An, & quanta sit culpa jaçantia, gloriatio, Laus de rebus malis, donis naturalibus & virtutibus veris, vel fictis.

354. **D**E jaçantia Disputat S. Th. 2. 2. *quest.* 112. Th. Sanchez *lib.* 1. *Decal. cap.* 3. Pal. p. 1. *tract.* 2. D. 2. p. 11.

Est autem jaçantia nihil aliud, quàm quædam tui supra id, quod in se est elevatio, & sic secundum speciem actus opponitur veritati per modum excessus ut dicit